

ELŐSZÓ

A kábítószer-fogyasztók kriminálexklúziós lehetőségének beépülése a hazai szabályozásba egy olyan téma, ami habár nem az utcán hever, de ami mellett rendes kábítószer-kutató nem megy el. Kiváltképp, ha lehetősége nyílik 15 éven keresztül szinte testközelből figyelni, sőt alkalmasint alakítani is az eseményeket.

Egyetemista voltam, amikor hatályosult a kábítószer-fogyasztók elterelését lehetővé tevő rendelkezés. Éppen gyakorlatomat töltöttem az akkor még működő, *dr. Gerevich József* vezette Erömű utcai Drogambulancián. Emlékszem, hogy az érdekelt segítő szakma milyen melegen üdvözölte a jogintézményt és benne vagy általa a kábítószer-fogyasztással kapcsolatban a kezelési szemlélet leképeződését a büntetőpolitikában. Könnyen magamévá tettem én is a lelkesedést, éppen ezért hideg zuhanyként ért, amikor egy évvel később további gyakorlatom során, amelyet a *Gábrriel György* vezette BRFK Ifjúságvédelmi Osztályán, az úgynevezett „kábitószer vonalon” töltöttem, azzal szembesültem, hogy a rendőrök mennyire ellene vannak az elterelés jogintézményének. A dílerek kiskapujának nevezték, olyan lehetőségnek, amellyel a drogkereskedők könnyen visszaélnek. 1994-ben jártunk...

Az elterelés még a kisgyermekkorát élte, megannyi gyerekbetegséggel, és jelenléte a büntetőpolitikában megosztottságot szült.

Ekkor határoztam el, hogy egyszer, ha lehetőségem lesz rá, megvizsgálom, kriminológiai aspektusból mi is ennek a megosztó kriminálexklúziós intézménynek a valódi funkciója és szerepe.

Erre egészen 1999-ig kellett várni.

A most közreadott kutatási eredmények azokon az 1999 és 2014 között végzett vizsgálatokon alapulnak, amelyeket célzottan olyan eljárások ügyiratainak elemzésével készítettem, amelyek csekély mennyiségre elkövetett keresleti oldali kábítószerrel visszaélés, illetve kábítószer-birtoklás miatt indultak és az elkövetők vállalták a büntetés alternatívájaként a kezelésen, később megelőző-felvilágosító szolgáltatáson, kábítószer-problémát kezelő más ellátáson vagy kábítószer-függőséget gyógyító kezelésen történő részvételt.

A kötet első részében, a jelenség társadalmi beágyazottságában, a kábítószer-fogyasztás büntetendőségének mértékét vizsgálom, majd a kriminálexklúziós jogintézményeket elméleti szempontból veszem górcső alá bemutatva a kábítószer-fogyasztókkal vagy kábítószer-birtoklókkal kapcsolatos büntetőgyakorlat diverziós formáit és eszközeit. Vizsgálom ezek elterjedtségét az európai gyakorlatban, majd vázolom a hazai kriminálexklúziós eszközök kábítószer-fogyasztókkal kapcsolatos jogtörténetének szakaszait.

A kötet második részében – az értelmezést segítő háttérelmzéseket követően – bemutatom a 2013-ban végzett hatásvizsgálat eredményeit összehasonlítva azokat a korábbi vizsgálatok során mért értékekkel.

Meggyőződésem, hogy az elterelés jogintézménye egyáltalán nem hatásos kriminálexklúziós technika a kábítószer-fogyasztásnak a vonatkozó nemzetközi egyezményekben foglalt rendelkezésekkel történő harmonizálására. Nem költséghatékony, nem igazságos, és olyan terhet ró a jogrendszerre, amely veszélyezteti a jogbiztonságot.

Ugyanakkor általa és a fejlődését kísérő hatásvizsgálatok eredményei alapján – a következőkben – nyomon követhetők egy olyan hazai jogintézmény társadalmi és jogpolitikai hatásai, amely azzal a céllal született, hogy egy olyan magatartás szankcionálását tartsa fenn, amelynek bűncselekmény-minősítése mögött nincs társadalmi támogatottság, és amelynek kezelését a jelenség jellemzőit figyelmen kívül hagyva, a döntéshozók az igazságszolgáltatás rendszerére testálták.

Céлом, hogy bemutassam ennek a kriminálexklúzió látszatát keltő kényszerintézménynek a születését, működését és működési zavarait; a büntetőhatalomnak az arra adott válaszait, valamint azok társadalmi és a jogrendszerre kivetülő hatásait.

Bízom benne, hogy a bemutatandó eredmények meggyőzők lesznek ahhoz, hogy a jövőben, más magatartás vonatkozásában, hasonló helyzetben adekvátabb problémakezelési módszerben gondolkodhassunk, illetve hogy a hazai szabályozás jobban igazodhasson a kábítószer-fogyasztás folyton változó jelenségének sajátosságaihoz.